XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 24. aprila 1940 Št. 17.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC"
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Čast dela in delavca.

Spet kliče vigredna narava gospodarja in gospodinjo na novo delo za vsakdanji kruh. Kmetija postaja delavnica v pravem pomenu. Sto dnevnih potreb vpije za pridnimi rokami. Narava sama potiska gospodarju plug v roke, delovno orodje se kar samo ponuja, da se človek s svojo pridno, ustvarjajočo roko pridruži veličastnim zakonom rasti, cvetenja in zorenja in si iz svojega grunta iztrga plačilo svojega truda in zagotovi svoj življenjski obstoj. Dobro je delavcem, ki so z blago voljo pri delu na svojem košček grunta, kajti v naročju zemlje so brez velike škode in bolesti preboleli dobo, ki je odrivala delavca kot manjvrednega človeka in žigosala delo za poniževalno. Čas, v katerem živimo danes, je tudi v pojmovanju dela in delavca prelomil s stoletji in odpira nove poglede.

Učenjaki minule dobe so si izmislili modrost, da v gospodarstvu ni toliko potrebno delo, marveč kapital. Previdnejši med njimi so sicer trdili, da je za redno gospodarjenje potrebno oboje, a so trpeli premoč kapitala nad delom in puščali, da so kapitalisti, imejitelji kapitala, zasužnjili delavca s pravico močnejšega. Kajti veljalo je načelo svobode v verstvu in kulturi, svobode v političnem izživljanju in gospodarjenju. V slednjem je bila proglašena svobodna tekma in svobodna delovna pogodba, češ iz take svobode bo vzrastla gospodarska harmonija in bo sledilo obče blagostanje. Saj narava — tako so dejali, je dobra in če se bo narava svobodno razvijala, bodo posledice tudi samo dobre. Črtali so božjo zapoved in nravna načela ljubezni in enakopravnosti. Človek je postal sam sebi bog, drugi so mu bili stroji in še manj ko stroji, sužnji in dostikrat manj ko sužnji. Po svobodni delovni pogodbi je podjetnik delavca najel, ga izrabil in obnemoglega vrgel na cesto, sam pa je najel svežo „delovno moč". Borzijanci so zagospodovali delavskim stanovom, judovstvo je vzelo ljudstvu vajeti iz rok, banke in veleindustrija so narekovale zapovedi javnega življenja. Delo in delavec sta ostala brez časti.

Kapitalizmu je sledila reakcija. Delavstvo se je uprlo brezsrčnemu izžemanju in onečaščanju — rodil se je socializem. Le-ta je imel izprva liki kapitalizem internacionalno lice. Znanstveno obliko mu je dal Karl Marks, ki je bil po krvi jud, po krstu protestant in po prepričanju materialist brez čuta za vero in nravna načela. Njegove nauke so delavske mase razumele tako: kapitalisti živijo le od žuljev delavskih rok, tu more pomagati samo boj in zanj je potrebna najširša organizacija brez ozira na vero in narodnost; sad socialistične zmage bi bila socialistična država, kjer bodo vsi svobodni, vsi enaki, vsi deležni tvarnih dobrin, ki jih daje zemlja in pridobiva delo. Začela se je doba internacionalnega socializma. Pa Marksova napoved, da stoji svet tik pred katastrofo kapitalizma in je treba socialdemokraciji samo čakati na trenutek, ko prevzame oblast, se ni uresničila, vsaj ne tako, kakor si je to predstavljal on sam. Danes že ostajajo samo spomini na internacionalni socializem.

Vendar je svet zanihal in niha proti socializmu. Stoletjem, ki so poudarjala svobodo človeka-poedinca, sledi doba, ki bo naglašala občestva. Na svoj način jo naznanujejo narodni socializem v Nemčiji, fašizem v Italiji in socialna revolucija v Rusiji.

Ruska inteligenca predvojne dobe se je upirala političnemu absolutizmu, ki jo je oviral pri sodelovanju in sooblikovanju narodnega razvoja, ruski mužik si je zaželel lastne zemlje in svobodnega dela, delavci so zahoteli enakopravnost in soodločevanje bodoče narodne usode. Socialni revolucionarji, Ljeninovi pristaši, so bili najbolje organizirani in so si zato osvojili vodstvo in ustanovili diktaturo proletariata.

Fašizem je postavil državo za prvega delodajalca in namesto zasebnega profita označil državno blaginjo za cilj vsega gospodarstva. „Delo je prvo", tako se je izjavil sam duče ob neki priliki in izdelal državi velikopotezen delovni načrt. Z javnimi deli in reorganizacijo narodnega gospodarstva je odpravil brezposelnost. Namesto grozečega internacionalnega socializma se je v Italiji po Mussolinijevi zaslugi udejstvil državni socializem.

Narodni socializem je sprejel v svoj program točko, ki obvezuje vsakega državljana za telesno ali duševno delo, ter postavil zahtevo, da se odpravi vsak brez dela in truda doseženi dohodek. Pod temi besedami razume preosnovo vsega dosedanjega gospodarskega gledanja, po katerem je bil zasebni dobiček motor vsega gospodarjenja. Narodna blaginja je novo načelo vsega udejstvovanja državljanov, tej blaginji služi tudi gospodarstvo, v gospodarstvu samem pa se izloči ves kvarljivi in uspeh ovirajoči vpliv zasebnega kapitala in kapitalista. Denar je izgubil svoj mamljivi zlati čar in bil postavljen na novo podlago: na narodno delo. Z uvedbo delovne obvezne službe in še drugimi uredbami sta stopila delavec in delo v ospredje vsega dogajanja v nemškem narodu.

Ob tem površnem pregledu že smemo reči, da gremo v dobo, ki bo prinesla novo vrednotenje dela in delavca. Smo ob začetku socialističnega časa, ki bo odpravil nadrejenost kapitala in zmanjšal vpliv njegovih lastnikov ter z reformo gospodarskega in družbinega življenja postavil delo in delavca na njuno mesto. Kakor vsaka se tudi ta revolucija ne vrši mirno. Kajti življenje ne gre zlate srednje poti, marveč je kakor ura, ki niha od leve proti desni in obratno vse dotlej, da se nekoč v sredini ustavi.

Nemške čete v Norveški napredujejo.

Iz poročil vrhovnega poveljstva nemške vojske posnemamo, da nemške čete uspešno branijo norveške postojanke pred ostrimi napadi Angležev in da so slednjim posebno na morju prizadele velike izgube. Pregled vojnega razvoja zadnjih dni je sledeči:

Sobota 20. aprila: Na od nemških čet zasedenem prostoru okoli Narvika, Drontheima, Bergena, Stavangerja in Christiansanda ni bilo posebnih dogodkov. Nemške čete so zastavljene naloge nadaljevale, neoviran od sovražnika je došel nov transport čet in obsežnega materijala. Kljub težko premagljivemu terenu okoli Osla nemške čete stalno napredujejo. Skupno je nemška vojska doslej vplenila 180 topov in 300 strojnic. Nemška letala so uničila angleško križarko in tri transportne ladje.

Nedelja 21. aprila: Pred Narvik došle angleške ladje so nekaj časa obstreljevale pristanišče in mesto, izkrcavanj ni bilo. Nemške čete so na ozemlju Narvika zaplenile 8000 pušk in 315 strojnic z municijo. Pri Bergenu in Stavangerju nemške čete čistijo ozemlje in razorožujejo norveške oddelke. Iz Osla so nemški vojaki na pohodu preko Hamarja na sever. Potopljenih je bilo več malih norveških ladij. Transporti vojakov in materijala iz Nemčije se nadaljujejo. Nemška letala so uničila 4 angleške transportne ladje.

Pondeljek 22. aprila: Sovražnik je Narvik iznova obstreljeval, ne da bi se skušal izkrcavati. V okolici Bergena so nemške čete zaplenile moderne topove in množino vojaškega materijala. Upostavljena je zveza po kopnem od Osla preko Kristiansanda do Stavangerja. Norveški odpor v tem prostoru je bil zlomljen. Nemška letala so ovirala sovražnikovo izkrcavanje pri Namso in Andeisnes in so uničila od sovražnika zasedene kraje in železniške naprave. S pomočjo nemških letal je bil sovražnikov odpor severno od Hamarja zlomljen in železniška zveza v zaledju pretrgana. Nemške čete so odkrile orožarno garnizije glavnega mesta Norveške in jo zasegle. Na morju sta bili uničeni dve sovražni podmornici. Angleška letala so napadla letališče Alborg, ne da bi napravila škode.

Kanclerjev rojstni dan.

Führerju so k rojstnemu dnevu čestitali poglavarji številnih držav, med njimi italijanski kralj in cesar ter jugoslovanski knez-namestnik Pavel. Kancler se je za čestitke brzojavno zahvalil. Za čestitke in darila, ki jih je sprejel iz vrst nemškega naroda, se je toplo zahvalil v časopisju. Najlepše darilo kanclerju je bila sijajno uspela kovinska zbirka, ki še ni zaključena.

Jugoslavija je mirna.

Beograjska „Politika" prinaša po „Giornale d' Italija" izjavo nekega jugoslovanskega državnika. V njej se poudarja, da Jugoslavija mirno motri dogodke in se ne boji, da ji vojskujoča se tabora vsilita zadržanje, nasprotno njeni nevtralnosti. Jugoslavija ni dala nobenega povoda za nezadovoljnost vojskujočih se taborov. Jugoslovanski odnošaji z Nemčijo, politični, gospodarski in kulturni, ostanejo nespremenjeni. Istotako ostanejo nespremenjeni odnošaji z zapadnima velesilama. Trgovinske pogodbe z Nemčijo bo Jugoslavija v polni meri spoštovala. Tudi ni resnica, da bi zahodne velesile zahtevale od Jugoslavije, naj zniža svoj uvoz v Nemčijo za polovico. Jugoslovanska vlada torej ne bo presenečena, pa naj bi se na Balkanu zgodili kakršni koli dogodki. Jugoslavija je zavzela korektno stališče in je to stališče v polnem skladu z njenim nevtralnim zadržanjem, a tudi z obrambo njenih interesov. Ti interesi zadevajo obrambo miru ne samo v Jugoslaviji, marveč na vsem Balkanu. To je v polnem skladu s stališčem Italije.

Norveške obrežne baterije. Nemške čete so zasedle norveške obrežne baterije in ovirajo z njimi sovražnikovo izkrcavanje na obali. M. Zander

Še iz Jugoslavije.

Uradno je bilo objavljeno, da je predvidena trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Pogajanja se vršijo v Moskvi. Jugoslovansko delegacijo vodi bivši minister Džorđević. — Jugoslovanske oblasti so uvedle strogo nadzorstvo inozemcev. Vsi inozemci, katerih bivanje v kraljevini ni neobhodno potrebno, bodo poslani domov. Ostalim bo izstavljena posebna izkaznica za inozemce, a bo veljavna samo za kraj, kjer se nahajajo. Računa se, da bosta zapustili državo dve tretjini vseh inozemcev. Slične ukrepe proti inozemcem je uvedla tudi Rumunija.

Italija čaka na trenutek.

Obilo pozornost je vzbudil nedavni radio-govor urednika italijanskega lista „Telegrafo", ki je naglasil, da se motijo vsi, ki menijo, da ostane Italija do konca izven vojnega konflikta. „Italija meji na vojskujoče se države in ima interese na Sredozemskem morju. Italija čaka samo na najugodnejši trenutek. Signal zanj bomo dali mi in sicer za one, katerim je določen". — Italijanski „Resto del Carlino" je zapisal: „Italija je zaveznica Nemčije Adolfa Hitler-ja. Italijansko-nemško prijateljstvo pomeni zvezo enakih interesov in miselno enakost dveh velikih narodnih revolucij, ki ju utelešata iz ljudske množice izišli osebnosti Hitler-ja in Mussolini-ja. Srečanje obeh vodij pomeni ne samo konca preostankov verzajskega miru, marveč tudi sebičnih držav, ki se hočejo polastiti svetovnega bogastva."

Nevtralna Švedska.

Iz Švedske poročajo nemški listi, da skrbno čuva svojo nevtralnost. Omejila je trgovinski promet in odredila še druge varnostne ukrepe. V uradnem poročilu je min. predsednik Hanson poudaril, da bo vlada ukrenila vse, kar bo za ohranitev nevtralnosti potrebno. — Švedska šteje 7 milijonov prebivalcev. Njena zemlja slovi po bogastvih železa, srebra, cinka in bakra. Njena industrija je visoko razvita, švedsko jeklo je najboljše na svetu, slovijo tudi švedski porcelan in tkanine. Ljudstvo je zelo izobraženo, goji rado šport, a je vsled velikega bogastva in civilizacije v vrsti narodov, ki štejejo najmanj prirastka.

Angleži se bojijo za Malto. Na Malto je dospel novi angleški guverner general Dobbil. Poverjena mu je naloga, da zaščiti kolonijo britanske krone pred eventualnimi presenečenji.

Kaj pravi Roosevelt?

Ob priliki 50 letnice vseameriške zveze je govoril Roosevelt in med drugim dejal: Mi na drugi polovici sveta ne rabimo novega mednarodnega reda, ker ga že imamo. Dosegli smo ga brez histeričnega vpitja in vojaškega nasilja. Svet smo pozvali, naj nam sledi na poti miru in to pot ohranimo odprto, četudi moramo biti pripravljeni, da trči sila ob silo. Slišimo o skupinah, ki si lastijo pravico usiljevanja svojega življenjskega načina drugim narodom, in srečavamo gospodarska nasilja, ki skušajo družiti velika ozemlja v enotna politična področja. Mi v Ameriki smo storili vse potrebno, da nas noben dogodek ne preseneti. — Nemški listi so pripomnili, naj bi Amerika opustila vsako oceno evropskih prilik, kajti evropske razmere se morajo urediti po evropskih načelih.

Promet po Donavi. Zastopniki Jugoslavije, Bolgarije, Ogrske in Rumunije v donavski komisiji so sklenili nadzorstvo podonavskega prometa. Prevoz orožja, municije, eksplozivnih snovi, lesa in železa je odslej dopusten samo s posebnim dovoljenjem, na vsaki ladji bo izvedena stroga preiskava, število in velikost ladij, ki vozijo skozi Železna vrata ob jugoslovansko-rumunski meji, sta odslej omejeni.

O Islandiji, ki spada pod Dansko, poročajo, da se je osamosvojila. „Wiener Tagblatt" navaja, da je Amerika, ki je bila vedno mnenja, da sta Islandija in Danska dve popolnoma ločeni enoti, pozvala islandsko vlado, naj imenuje v Washingtonu svojega konzula; Amerika pa bo imenovala svojega zastopnika v Islandiji.

Teden v besedi.

Nemčija in Italija sta se domenili, da medsebojno izmenjata vojaške in tehnične strokovnjake. Več nemških skupin se že nahaja v Rimu. Trajno sodelovanje nemške in italijanske vojaške sile je bilo predvideno že v pogodbi iz leta 1938.

Jugoslovani v Ameriki so vložili po poročilu lista „Obzor" protest proti propagandi Otona Habsburškega, po kateri naj bi se obnovila stara monarhija.

14 slovaških urednikov si je ogledalo zapadne nemške utrdbe.

Madžarski min. predsednik Teleki je napovedal ostre kazni razširjevalcem neresničnih in vznemirljivih vesti.

Vpotovanje Neskandinavcev v zasedene predele Norveške je vezano na dovoljenje nemškega vojaškega poveljstva.

Jugoslovanski pravosodni minister Markovič se je mudil v Budimpešti.

Pri Narviku je padel nemški kapitan in commodore Bonte. Branil je Narvik pred angleškim vdorom in prisilil angleške čete, da so se izkrcale na nekem otoku severno od Narvika.

Angleška vlada bo izožila količine živil, predvsem masla in slanine. Iz Skandinavije je uvažala dobro tretjino masti in velike množine jajc.

Grčija je prepovedala prodajo novejših ladij v inozemstvo.

Minulo nedeljo so v Angliji molili „za odvrnitev zlega na svetu".

Danska vlada je odredila razorožitev na kopnem in na morju.

V mestu Kristobal ob Panamskem prekopu je izbruhnil silen požar. 20.000 meščanov je brez strehe.

Koncem aprila poseti Nemčijo skupina učiteljev iz Bolgarije. Obiskali bodo Dunaj, Bayreuth, Nürnberg, Lipsko in Berlin.

Norveški poslanik v Berlinu, Scheel, je bil pozvan, naj s svojim osobjem zapusti Nemčijo. Odlok je posledica nastopa norveškega kralja Haakona in norveške vlade proti Nemčiji.

Italija je v listu „Giornale d' Italia" v nasprotju z angleškimi vestmi naglasila, da hoče gojiti s Turčijo in Egiptkom prijateljske odnose.

Nemški častniki so povodom pogreba v bojih z nemškimi četami padlih danskih vojakov položili vence in izrazili sožalje zaostalim.

Francoska vlada je prepovedala uvoz vseh še dovoljenih italijanskih časopisov.

V domala vseh večjih finskih mestih so hiše brez šip v oknih. Razbile so se ob napadih sovjetskih letal. Finska pa ima eno samo tovarno za izdelovanje stekla.

V Rimu so dijaki demonstrirali proti Angliji in Franciji.

Od treh norveških radio-postaj je postaja Oslo v nemških rokah, postaja Notodden pa je bila vsled Nemčiji sovražnih poročil od nemških čet uničena.

V Prednji Aziji so velike povodnji, v Turčiji vrhutega še potresi.

Italija je uvedla tri brezmesne dnevne v tednu in sicer so to sreda, četrtek in petek.

Angleški poslaniki evropskega jugovzhoda, ki so dobili v Londonu nova navodila, so se spet vrnili na svoja mesta.

Iz naše države

1. maj — državni praznik.

1. maj je v vsej državi dan nacionalnega dela in državni praznik. Posebnih prireditev ne bo, razven v večjih podjetjih.

H kanclerjevemu rojstnemu dnevu.

Na predvečer 20. aprila je govoril minister Goebbels. Uvodno je povedal, da so sedaj uvideli tudi Angleži, da nikakor ni mogoče ločiti Führerja in nemškega naroda. Poedini poizkusi se morajo izjaloviti, ker je tod najobčutljivejša točka nemške narodne duše. „V kanclerju vidi nemško ljudstvo poosebljen in izpolnjen svoj politični instinkt, Führer je utelešena nemška narodna sila, on je pravi narodni vodja. Njegova beseda in želja sta za Nemca povelje. Na njegov rojstni dan želi nemški narod, naj bi Führer dolgo živel in ga vodil do veličastne nemške zmage". — Generalfeldmaršal Göring je poklonil kanclerju k rojstnemu dnevu kovinsko zbirko nemškega naroda in dodal zatrdilo: Naj je boj trd, naše vrste so sklenjene okoli Führerja. To velja za vojaka na fronti in za delavca v zaledju. On je prvi vojak in prvi delavec Reicha, njemu sledimo, da nas vodi k zmagi".

Zimska akcija 1939/40.

Minister Goebbels je podal obračun zimske akcije 39/40. Navedel je, da je nemški narod skupno nabral 602,53 milijonov mark, v vseh dosedanjih akcijah pa nad 3 milijarde. Večji del nabrane svote je namenjen akciji „Mati in otrok", nadalje za šolanje in opremo nemških sester rdečega križa, za nabavo bolniških vozov in postelj. Kancler je medtem odredil, da se v poletju nadaljuje zbirka za vojno pomožno akcijo, katere uspehi naj odtehtajo žrtve nemških vojakov na vojnih frontah.

Če so vpoklicani gostilničarji . . .

Če je imejitelj koncesionirane obrti (n. pr. gostilne) vpoklican v vojaško službo, sme v njegovi odsotnosti vršiti obrt njegov namestnik (žena, oče ali drugi). Vendar mora imejitelj sam prositi za dovoljenje namestništva na pristojni urad. Prošnja se ne kolekuje, prispevkov ni.

Brezposelnih ni več.

Delovni minister Seldte je v nedavnem govoru zanikal vesti o porastu brezposelnosti v državi. Septembra 1939 je bilo še 120.000 brezposelnih delavcev, v decembru se je število vsled zime zvišalo na 128.000. Huda zima je bila vzrok, da je nato v januarju naraslo na okroglo 256.000, nato pa je našlo mnogo delavcev zaposlitev. Z 10. aprilom 1940 je bilo v vsej državi naštetih še 105.000 brezposelnih, od teh pa je komaj desetinka uporabna.

Vesti iz Jugoslavije

Zmagoslavje slovenske pesmi na jugu.

Akademski pevski zbor iz Ljubljane, ki je priredil pretekli teden pevsko turnejo po jugu države, je doživel s svojimi nastopi v Sarajevu, Belgradu, Nišu in Skoplju prave triumfe. Najlepšo zmago pa so slovenski pevci slavili vsekakor v Belgradu. Največja dvorana jugoslovanske prestolnice je komaj sprejela elitno družbo, ki je obiskala koncert in med katero so se nahajali skoro vsi ministri z vladnim predsednikom Cvetkovičem in njegovim namestnikom dr. Mačkom na čelu ter številni drugi najvišji dostojanstveniki. Občinstvo je sprva kakor elektrizirano prisluhnilo mehki slovenski melodiji in njegovo navdušenje je raslo od pesmi do pesmi. Zlasti so ugajale stare slovenske pesmi, posebno pa je vžgala „Gor čez izaro", ki sicer ni bila na programu, pa so jo morali zapeti na izrecno željo Belgrajčanov. Ko je bil program koncerta izčrpan, nihče ni hotel zapustiti dvorane in srbsko občinstvo se nikar ni moglo ločiti od slovenskih pevcev. Enako so vžigale slovenske pesmi v Sarajevu, Nišu in Skoplju, kjer so doživeli slovenski akademiki istotako popoln uspeh.

Pred omejitvijo potrošnje mesa.

„Politika" poroča, da je izdelan načrt uredbe, po kateri bi bila po vsej državi uvedena dva brezmesna dneva in sicer pondeljek in petek. Ta dva dni se ne bi smelo klati govedi, telet in prašičev in nikjer v javnih lokalih kuhati, oziroma pripravljati mesnih jedi, razen prodaje perutnine in ovčjega mesa. Nadalje bo po tej uredbi prepovedano klanje prašičev pod 6 meseci in telet pod 1 letom ter breje živine.

Belgrajski velesejem.

Preteklo soboto je bil odprt III. belgrajski pomladanski velesejem. Razstavljavcev je skupno 633, od teh iz Jugoslavije 283, ostali pa iz inozemstva v prvi vrsti iz Nemčije. Svečani otvoritvi je prisostvovala skoraj vsa vlada in številni drugi odličniki. Posebno močno je bilo zastopstvo Nemcev. Iz Berlina je dospel prof. Hunke, predsednik propagandnega sveta nemškega gospodarstva s svojimi sodelavci. Iz Bolgarije pa so dopotovali na velesejem številni bolgarski časnikarji,

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(15. nadaljevanje.)

Oče Sebastijan se ni motil. Nekaj tednov po praporščakovem obisku je napočil za tabor sodni dan. Iz mesta je prišla komisija, kateri se je pridružil še župan, in ta se je namenila, da uredi razrahljano stanje. Višjega paznika so pri priči odpustili iz službe, inženir je dobil ukaz, da se ne meša v nič, dokler ne bo spisano komisijsko poročilo.

Nato so segnali ujetnike iz koč in jih tirali v splošno barako, ki je bila prvotno namenjana za skupno kasarno, a je služila za taborsko skladišče in ropotarnico. Pri tej selitvi je bilo žrtvovano tudi vse pohištvo, ki so ga ujetniki napravili v teku let. Iz škatlic narejene peči, ponve, lonci, mizice, stesane iz ostankov stavbnega lesa, klopi in pogradi, kipci, zgneteni iz gline in kruha, posteljnina iz trav in pavole, vse to so zložili na kup in zažgali.

Hkrati so priredili lov na taborske pse. Dva dni je trajalo to streljanje, ki so ga ujetniki poslušali v globokem molčanju. Stvar ni bila lahka, ker so psi zavohali preganjanje in se deloma poskrili v luknjah, deloma pa zbežali v stepo, da bi v širokem loku obkrožili tabor. Kljub temu so zdaj pa zdaj prinesli v barako vest, da je ta ali oni iz taborske pesjadi že ubit. Samo o Schmerzenreichu ni bilo nič slišati, čeprav so ga baje iskali s posebno pozornostjo. Schmerzenreich si je namreč poiskal varno skrivališče pod Niklasovim pogradom, ki je edini ostal v svoji koči, dokler ga niso poslali v mestno bolnišnico. Celó najhujši izmed preganjalcev so se umikali, ko so videli njegovo shujšano postavo. Kdo je mogel vedeti — legar ali kaka kuga?

Ko je zapadel prvi sneg, sta šla Sabo in Vukinčič v stepo. Z njima Schmerzenreich na debeli vrvi.

Odkar je Niklas dodobra onemogel, da je mislil le še na stepni grič, na katerem so se v ravni vrsti kopičili taborski grobovi, se je Schmerzenreichova stvar hitro razvijala. Cela vrsta lahkomiselnih pustolovščin, ki jih je počel že po pomenljivi komisiji, ga je oropala celó najbolj vnetih privržencev. Zmerom nove kazenske odredbe so spremenile taborišče v katorgo. In čeprav v ukazih niso omenjali Schmerzenreicha, ki ga je Sabo skrival z mojstrskim cinizmom, vendar ni nihče dvomil, da je krivec on in samo on.

Po nekaterih ponesrečenih poskusih, ko je mnogo še strašila možnost, da se zamerijo tako mogočni osebnosti, kakor je bil taborski kuhar, so vendarle sklicali tajno zborovanje in sklenili psa zastrupiti. Sabo je še enkrat nastopil z vneto obrambo svojega ljubljenca, toda ko so ga pobili z dokazom, češ da je bil pes že dva meseca prepuščen njegovi osebni odgovornosti, pa še ni konca neumnostim, se je umaknil in prosil samo, da bi razpravo s psom prepustili njemu. Kajti on ga je vzgojil, vzredil, se zavzel zanj; bil mu je edini resnični prijatelj.

Ko je izmešetaril dvodnevni rok, je prenehal s stiki z vsem taborom, se zaprl v kuhinjsko skladišče in tam koval z Vukinčičem skrivne spletke. Če ga je kdo pri razdeljevanju obedov previdno vprašal, kaj prav za prav namerava storiti s Schmerzenreichom, je zaničljivo molčal ali pa odgovoril, da dva dneva še nista minila. Zatorej so pričakovali nenavadnih stvari in ves tabor je živel pod vtisom Sabu naložene naloge. A nihče ni slutil, da sta se kuhar in Vukinčič odločila oditi na slepo srečo skupaj s Schmerzenreichom v stepo. In romati dalje, dokler ne naletita kje na boljše ljudi kakor tukaj.

V globoki noči sta se odpravila na pot in še pred svitom sta bila že daleč za taboriščem in vasjo sredi zasnežene ravnine. V strahu pred zasledovanjem sta gazila poprek stepe, ne da bi se menila za steze in ceste. Sabo je imel vojaški kompas in na neki železniški postaji ukradeni zemljevid. Zatorej je trdil, da če gresta proti severu v smeri igle, naletita na obljudene in od mesta zelo oddaljene kraje. Eden od ujetnikov, ki je bil tam, ni mogel prehvaliti tamkajšnjih prebivalcev.

Vukinčič je nekaj žlabudral, češ da bi se držala reke. Voda je vesela in dobri ljudje po vsem svetu prebivajo ob vodi.

Schmerzenreich ni z ničemer pokazal, da ga zanima smer poti. Vdan in poslušen kakor jagnje se je pokoril vsakokrat, kadar sta potegnila za vrv; a kadar sta se ustavila in je Sabo izvlekel svoj kompas ter se je Vukinčič ozrl na reko, je sedel ter potrpežljivo čakal, da pokaže Sabo z roko v neskončnost stepe in reče: „To je tam!" Vendar je visoko dvignjena glava in enakomerno miganje z repom razodevalo, da se nad vse dobro počuti. Ta okoliščina je dajala beguncema čudovit pogum.

„Človek šele zdaj lahko prav diha," je klepetal Sabo in s polnimi prsi lovil hladni zrak; „ne morem razumeti, zakaj nisva zbežala že pred pol leta?"

„Kakšne velike ravnine so tod!" je dejal Vukinčič in z radovednimi očmi romal po obzorju.

„Kaj si pa mislil? To se imenuje: azijska stepa, razumeš? Tako je napisano na zemljevidu. Le škoda, da je sneg zmerom globlji. A tu bo takoj vas. Treba je iti samo za severnico."

Minilo je že poldne, a vasi ni bilo, čeprav je kompas zmerom kazal proti severu. Sedla sta torej h kosilu, na sredo otoka velikanskih, suhih, lomljivih stepnih trav. Velikanska vreča, ki jo je nosil Sabo, je pokazala bogato izbero živil in trpežno gospodarsko orodje.

(Dalje sledi.)

katerim je priredil Belgrad prisrčen sprejem.

To in ono. V vasi Poloju pri Brodu živi 120 letna starka Joka Zarič, imela je 14 otrok, od katerih živi samo še 80 letni sin Imbro. 120 letna starka še ne misli na smrt, marveč hodi okrog dobrih ljudi in prosi, da more preživeti sebe in svojega bolnega 80 letnega sina. — Tovorna ladja „Dubac", ki so jo angleške vojne ladje odpeljale na Malto, se je sedaj vrnila v Dubrovnik. — V Vratišincu pri Čakovcu so cigani ukradli 27 železnih križev na tamkajšnjem pokopališču.

Širom naše zemlje

Kovarjev Miha.

Jaz poznam ljudi, ki se vedno samo kregajo na „današni pokvarjeni svet". Kakor da bi oni sami ne spadali zraven. Jaa, zdihujejo ti črnogledi angelci, na nobenega prijatva se ne moreš več zanesti. Če mu le eno besedo zaupaš, je kakor bi na ta veliki zvon udaru, kljub vsem zagotovilom „med nama ostane — saj nisem baba!"

Nič ne rečem! Je že res, da je malo takih poštenjakov, ki bi se rajši v jezik ugriznili, kakor da bi izdali kako tajnost. Ampak jas to zgovornost ljudem nič ne zamirm. Lepo vas prosm, kakšen pa bi biv svet, ko bi vsi jeziki naenkrat utihnili. Še vrabci na strehah bi ne vedeli več kaj čivkat. Race, posebno časnikarske, bi sploh izginile, ker bi vsi novinarji naenkrat postali molčeči gospodje. Časopisi bi izhajali beli kakor zaplenjeni, ko bi ne bilo „senzacij" in svet ne bi vedel več, kdaj je pust, kdaj prvi april — z eno besedo: zemlja bi bila spet pusta in prazna.

Toda zadnjič, ko mi je naš prijazni gospod urednik tako nezasluženo slavo pel, sem pa le skorajda zarobantu: Prr moj cvek — sem djav — ali mora svet res že vse vedet? No, pa se mi je sveta jeza kmalu polegla. Spomnil sem se oblube, da objavim večje delo o mojih izčrpnih proizkusih glede križanja živalskih pasem in plemen.

Še ko sem jankico mov, sem se zanimov za „čuda narave". Kakšen čudež se mi je zdelo kolinovanje: svinja, tako grda žival in potem tako dobra klobasa. Ko sem odrasel, sem srečvov ljudi: kmete, kajžarje, kurje in kozje rejce. Vsi so zdihovali: uborni smo, hawžinga nič ne nese!" Pa zakaj smo tako uborni? Ko so mi dali oče iz rok, sem začel delati poskuse. Sprva sem eksperimentiral s prašiči. Kmalu se mi je posvetilo, da je eksperiment z živo svinjo mnogo težji kakor oni z — recimo — velikonočno klobaso.

Umetniška žila pa mi ni dala miru. Vzel sem pod drobnogled — kravo. Na podlagi natančnih posnetkov mi je bilo takoj jasno, da ima krava prevelek vamp in premajhno vime in da zato preveč požre in premalo molze. Učena moja antiteza se je torej glasila: zmanjšaj vamp in naraslo bo vime. Zaradi pomanjkanja primerne živadi za križanje sem začel z odgojo. Dajal sem kravi vsak dan manj hrane. Vse je šlo dobro, vamp se je krčil na minimum. Toda tik pred koncem mi je zvesta bavha iz neznanih vzrokov poginila. Vrgel sem se na kokoši, dolgo brez uspeha. Z vso učenostjo in najljubeznivejšim klicanjem nisem mogel izvabiti iz kure več kot eno jajce na dan. Potem so mi prišli na pomoč moderni materialistični nauki naše dobe: primerjal sem kokoš s strojem. Kmalu sem videl tehnično napako: treba bi bilo priklopiti „tekoč trak" in specialen hladilnik, da se aparat preveč ne segreje. Ostalo pa je pri teoriji, ker nisem mogel dobiti primernega materijala.

Ker vsaka skušnja nekaj stane, je zgledalo, da bi po vseh teh ponesrečenih poiskusih s prašiči, kravo in kokošmi prišel končno še na psa, zato sem začel še enkrat s prašiči. Letošnja trda zima je namreč dokazala, da je veliko ljudi, ki bi jedli najraje samo rebrca, za druge dele svinjskega telesa, glavo in kloje, pa ne marajo. Trenutno delam važne poizkuse in mislim, da se mi bo posrečilo skrižati domačega prašiča z — močeradom. Ta živalca, ki lubi kakor svinja mokra tla, ima namreč dolg hrbet, majhne noge in malo kosti. Vse lastnosti, ki si jih pri prašiču želimo. Poleg tega ne cvili in bi jo ne bilo treba harati. Niti malo ne dvomim, da bom našel za to novo pasmo dosti odjemalcev.

Da pa ne bi bili oškodovani tisti, ki za vse na svetu radi jedo „šinken", se nameravam lotiti tudi tega vprašanja. Toda o tem za danes še molčim. Če se mi še to posreči in medtem bo gotovo že tudi vojske konec, potem bomo imeli spet na zemlji raj. — To želi in pozdravlja — Miha.

— —

Klagenfurt — Celovec. Višek proslave kanclerjevega rojstnega dneva je bilo sobotno zborovanje. Otvoril ga je začasni okrožni vodja Pototschnig, ki je med drugim podal besedilo brzojavnih čestitk kanclerju in kanclerjeve zahvale. Pokrajinski vodja-namestnik Kutschera je podal oris kanclerjevega življenja in dela in nato dejal tudi to: „Konec sedanje vojne bo odločil, ali Nemčija izgine ali da večno živi in je svetovno gospostvo Anglije za vedno odpravljeno. Ker gre za osnovno pravico naroda, za pravico do življenja in življenjskega prostora, zato moramo zmagati. Führer bo nekoč prešel v zgodovino kot mož, ki je dal Evropi novo lice in započel nov svetovni vek. Tako je on največji vseh Nemcev in po njem je nemško življenje zadobilo novo vsebino." — Povodom rojstnega dneva sta izrazila dež. glavarju svoje čestitke gen. konzul kraljevine Jugoslavije dr. Nikodije Jovanovič in italijanski konzul Filippo A. Zappi.

Tujsko-prometni prispevek za dobo od 1. aprila 1940 do 31. marca 1941 je potrdila dež. vlada sledeče: tujsko-prometne občine plačajo za omenjeno dobo isti prispevek ko lani odštevši 30%, prostovoljni člani tujsko-prometne zveze plačajo dve petini starega prispevka. Dve tretjini se plačata 1. aprila, ostala tretjina 1. oktobra t. l.

Živinozdravniška preiskava na obmejnih postajah. Dež. vlada javlja, da bo prihajal odslej uradni živinozdravnik preiskavat živino, ki prihaja iz Italije oz. Jugoslavije, na obmejno carinsko postajo v Podkloštru vsakega 1. v mesecu (od 14. do 15. ure), v Pliberku na postaji vsak prvi petek v mesecu (od 16. do 18. ure), na obmejni pliberški cesti vsak prvi petek od 14. do 15. ure, v Podroščici vsak prvi in tretji petek od januarja do oktobra in vsak torek in petek od 15. do 17. ure v novembru in decembru.

Poseben znak za civilne delavce in delavke. Oblast je odredila, da morajo vsi civilni delavci in delavke iz bivše Poljske nositi na desni prsni strani vsaktere obleke posebno znamenje in sicer 5 cm visok in širok kvadrat rumene barve z violetnim robom in violetno črko „P". Delavci in delavke morajo ta znak nositi, da se po njem razlikujejo od ostalih delavcev. Prestopki se kaznujejo z denarno globo do 150 RM ali z zaporom do 6 tednov. — Vojni ujetniki ne dobivajo za čas bolezni nobene plače v gotovini. Posestniki, ki zaposlujejo ujetnike, smejo od plače, ki jo prenakazujejo na vojaško oblast, odtegniti za vsak bolezenski dan po 54 pf. Hrano in stanovanje dobijo oboleli ujetniki tudi med boleznijo.

Egg — Brdo pri Šmohoru. Spet kaj! Mnogo se pri nas v zadnjem času govori o izsušitvi močvirja pri Potočah. Pred letom že so začeli z drenažo in tako iztrgali vodi okoli 50 hektarjev zemlje. Nedavno je priropotal v vas tudi že vlačilec (Traktor) in njegov 15 stotov težki plug je prvič zarezal zemljo in jo vrgel v brazde. To je bil za mlado in staro izreden dogodek. Kmalu bo na prej močvirnatih tleh bujno poganjalo žito. Ostalo močvirje ob Zilji cenijo na 5000 ha, vendar je predpogoj izsuševanja, da se regulirajo Zilja in njeni številni hudourniki. Za to bo treba še več let.

Wiederndorf — Vidarja ves pri Pliberku. Meseca marca je odšel v večnost sin-edinec bivšega župana pd. Krevčev Foltej. Dosegel je komaj 19 let. Bolehal je na težki želodčni bolezni; iskal je zdravja v celovški bolnici in se podvrgel tudi operaciji. A leka zanj ni bilo. Bil je rajni Foltej dober slovenski mladenič, priden društvenik in dober tamburaš. Tovariši so mu v slovo poklonili krasen venec. Naj mu je domača zemljica lahka, štariše naj tolaži Bog!

St. Kanzian — Škocijan. 8. aprila t. l. so v Mariboru spremljali k zadnjemu počitku šolsko sestro Ermino Piopiunik. Rajna je bila rodom iz Škocijana, hči nadmlinarja Piopiunika v Žirovnici. V juliju 1932 je bila v Mariboru kot 21 letna mladenka preblečena v šolsko sestro, nakar je delovala več let v Št. Jakobu in bila od tam odpoklicana v Št. Pavl, kjer vodijo šolske sestre gospodinjstvo tamošnjim benediktincem. Pri peki kruha se je pred dobrim letom prehladila in si nakopala jetiko. Zdravljenje je bilo brezuspešno, 6. aprila je tiho odšla k Gospodu, kateremu se je zaobljubila. Na zadnji poti so jo poleg žalostnega očeta spremljale vse sosestre in gojenke. Naj uživa večni mir, Piopiunikovo družino pa naj tolaži zavest, da ima dobro priprošnjico pri Bogu!

Koroški drobiž. Otvorjeni so bili novi nemški otroški vrtci v Medgorjah, Bilčovsu, Žrelcu, Škocijanu, pri Božjem grobu, v Žvabeku in Galiciji. — V Železni Kapli je umrl bivši nadučitelj Alojz Majcen. — Kovinski zbirki so pridružili tudi celovški spomenik Bernharda Šponhajmca. — Izšla je odredba, po kateri se na nakaznice II za čevlje v poletnih mesecih oddajajo samo prteni čevlji, sandale, copate in sličnj neusnjati izdelki. — Opozarja se, da se morajo vsi, ki so vpoklicani k vojakom, odjaviti pri občini (v mestih pri policiji) v svrhe odtegnitve živilskih nakaznic. — Koroška prednjači po številu rojstev izmed vseh dežela Vzhodne marke. Razmerno visoko je število nezakonskih otrok, katere označuje „Grenzruf" kot predzakonske, ker se „predvsem v južnem delu dežele sklepajo zakoni šele po prvem ali drugem otroku". Po številu novih porok je Koroška po podatkih iz leta 1939 na četrtem mestu.

Naša prosveta

Tisočletna modrost.

Živijo med nami ljudje, ki presenečajo druge po svojih modrih rečenicah. Njihova mnenja in sodbe so često rezke in ostre, a nenavadno duhovite. Kdor jih dobro posluša, si zamore njihovo zdravo razsodnost razlagati iz dejstva, da znajo dobro posluhniti tisočletni modrosti, položeni v starodavne rečenice in pregovore. Jasne sodbe in nedvoumna mnenja, posrečeni dovtipi in še dobre zavrnitve se ohranjajo nekako tako, kakor globoki izreki velikih mož: udomačijo se in postanejo občа last. Slično ostajajo duhovite domislice v obliki narodnih pregovorov in rečenic stoletja in stoletja dolgo ter postanejo nekako zrcalo ljudske modrosti.

Narodoslovca Ivan Šašelj, ki je koroški rojak, in Fran Kocbek sta izdala v založbi Mohorjeve družbe pred leti zbirko slovenskih pregovorov. Do pet tisoč jih je, med njimi pravi biseri zdravega narodnega duha, resnični dokazi slovenske prirodne inteligence. Nikakor niso suhoparni, marveč sočni in krepki, kakršne zna rabiti samo ljudstvo, ki ga mestna civilizacija še ni oblizala. Sedaj se naslanjajo na primere iz narave, sedaj spet uporabljajo na uprav spreten način svetopisemske besede, sedaj presenečajo po nenavadnih pogledih na preprosto življenje in kmečko delo. Iz premnogih izhaja nazorna slika slovenskega nravstvenega pojmovanja, v njih se zrcalijo nazori slovenskega ljudstva o življenju in vseh mogočih življenjskih prilikah. V nasprotju z nemškimi rečenicami je posebnost slovenskih pregovorov, da liki ostali južnoslovanski uporabljajo primere, to je, da izražajo svoje misli s pomočjo preprostih življenjskih prilik. To je značilnost za slovanska ljudstva vobče, da se rada poslužujejo žive besede in naj si je to v govorici, pregovorih ali pesmih.

Za proučevalca narodne zgodovine imajo pregovori še posebno vrednost, ker so v njih ohranjeni ostanki davnega življenja, šeg in pravnih običajev, verstva in gospodarstva. „Drži se kakor lipov bog" spominja na poganske čase slovenstva, „gost v hišo, Bog v hišo" je častitljiv zagovor slovanskega gostoljubja, „gospoda in zima ne prizaneseta" je odmev nedavnih fevdalnih časov, „božji mlini počasi pa gvišno meljejo" je stara, izpričana modrost. Pa naj govorijo nekateri pregovori, na slepo izbrani iz omenjene zbirke, sami do nas:

Kdor gre s pametjo po svetu, daleč pride,
kdor hoče, mu ni težko; kdor noče, vse,
kdor je doma, je sit dima, kdor pa z doma, pa vina,
kdor ima veliko otrok, naj seje proso redko, kdor ima mnogo živine, naj ga seje gosto,
kdor matere zemlje ne časti, ta nje sadu vreden ni,
kdor materin jezik zaničuje, tudi matere ne spoštuje,
kdor molči, devetim odgovori,
kdor ne ljubi živali, tudi ljudi ne ljubi,
kdor ne vboga, sam sebe tepe,
kdor ne zna služiti, ne zna gospodariti,
kdor ni prišel dalje ko do korita, mu je vsaka mlaka morje,
kdor noče spoznati brata za brata, moral bo tujca spoznati za gospodarja,
kdor ob nedeljah dela, težko umira,
kdor nima mere, nima vere,
kdor nima pameti, ima noge,
kdor pameti noče slušati, jo mora čutiti,
kdor rad potrpi, rože sadi,
kdor sam sebe ne časti, ni vreden nobene časti,
kdor se meša med otrobe, ga svinje pojedo,
kdor se z vinom opije, se strezni, a kdor s kruhom, težko,
kdor se druži z volkom, mora z njim tuliti,
kdor staršev ne spoštuje, jih na grobu objokuje,
kdor svoje zameta, tudi tujega ni vreden,
kdor veliko ve, malo verjame,
kdor veter seje, bo vihar žel.

Pa zbirka pregovorov se ne bere liki povest ali čitanka, kakor se tudi medicina ne jemlje v litrih. Naj služijo navedeni le v ponazoritev gornje trditve in še v dokaz, da „naš narod star je težkih tisoč let, naš narod moder je ko kralj Matjaž".

Ciganska. V neki župniji je župnik organiziral zimsko pomoč za svoje siromake. Ko je delil krompir, je za to izvedel tudi neki cigan. Podal se je s svojim sinom in dvema vrečama v župnišče. Sinu naroči, naj z eno vrečo čaka pred vrati, dokler sam ne dobi krompirja. Cigan je v župnijski veži živahno opisoval svojo revščino. Župnik mu pravi: „Dobil boš krompir, če se znaš lepo pokrižati." Cigan se malo zamisli, nato pa se naglo pokriža z besedami: „V imenu Očeta in svetega Duha. Amen." — Župnik: „Ej, stoj malo! Kje si pa Sina pustil?" — Cigan: „Hm, tamle pred vrati stoji in drži vrečo."

Sodobna iz šole. — „Že spet si pozabil svinčnik! Kako bi imenovali vojaka, ki gre na vojsko brez puške?", tako pokara in pobara učitelj malega Pepčka. Jadrno odvrne mali: „General, gospod učitelj!"

Naše gospodarstvo

Obveznosti iz državne razdolžitve.

Akcija za razdolžitev kmetijstva zaposluje pristojne urade že dokaj časa. Jasno je, da bi razdolžitev vprek, brez ozira na večjo ali manjšo potrebo in usposobljenost, rodila mnogo krivico. Glavno vprašanje pri državni razdolžitvi je vsekakor, ali je prosilec vreden tovrstne olajšave in ali je s tem kmetiji dana izdatna odpomoč in možnost rednega gospodarjenja. Za taka proučevanja in odločevanja je treba časa in potrpljenja.

V smislu razdolžitvene odredbe za Vzhodno marko so deležni ugodnosti iz razdolžitve samo oni upniki, ki so z dnem obravnave imeli napram posestniku stvarno ali osebno terjatev. Terjatve, ki so nastale po otvoritvi razdolžitvenega postopka, ne spadajo več v okvir razdolžitvene akcije. Zato velja poziv vsem posestnikom, ki so zaprosili za razdolžitev, naj ne sprejemajo novih obveznosti razven v nujnih slučajih in naj skrbijo, da bodo ti dolgovi pravočasno odplačani iz njihovih lastnih sredstev.

Čim je uvedeno razdolžitveno postopanje, so posestniki deležni posebne zaščite pred prisilnimi dražbami in eksekucijami inventarja ali drugih delov s posestva. Prisilne uprave, konkurzi in poravnave so z otvoritvijo razdolžitvenega postopka ustavljeni in so za čas postopka nedopustni. S tem pa še ni povedano, da dolžnikom-prosilcem ni treba več plačevati dolgov in obveznosti. Odredba pravi, da je dovoljena eksekucija za slučaj, da bi sicer za upnika nastala večja škoda. Nadalje so eksekucije dovoljene napram dolžnikom ki ne plačujejo najemnine ter obresti in obrokov iz hipotečnih (vknjiženih) dolgov, četudi bi imeli za to sredstva. Končno se sme eksekutirati dolžnik, ki noče podpisati prolongirane (podaljšane) menice ali noče odrajtati postavnih dajatev užitkarjem.

Kmetje, ki so zaprosili za razdolžitev, naj torej nikakor ne zaostajajo s plačevanjem tekočih obveznosti. Predvsem velja to za obresti in letne obroke dolžnega kapitala ter za davke, dajatve bolniškim blagajnam, požarne premije in slične obveznosti. Kdor svojih obveznosti ne bi hotel spolnjevati, lahko zagigra ugodnost usposobljenosti za kmeta. Pokrajinski razdolžitveni uradi (Landstelle) imajo nalog, da pritožbe iz neplačevanja obveznosti proučijo in vpoštevajo.

Po „Wochenblatt d. R."

Gospodarska pomoč za vpoklicane posestnike. — Ponavljamo iz predzadnje številke, da dobijo kmetije, katerih posestniki se nahajajo pri vojakih, denarno pomoč, ki naj omogoči redno gospodarstvo. Pomoč znaša za kmetije, katerih vrednost ne presega 20.000 mark, mesečnih 28.— do 36.— mark. Če ima žena vpoklicanega več ko dva otroka pod 14 let, dobi za vsakega nadaljnega mesečno po 5.— mark. Končno se dovoljujejo doklade za odplačevanje obresti in drugih obveznih dajatev, n. pr. užitka. Podpora se prekine za dobo nad 14-dnevnega kmetovega dopusta. Prošnje se vlagajo pri občinskih uradih in naslovijo na okrajna glavarstva.

Preiskava zemlje. — Izšla je odredba z besedilom, da je vsak kmetijski posestnik s posestvom nad 5 ha dolžan, da na zahtevo deželnega urada za prehrano dovoljuje preiskavo svoje obdelane zemlje. Omenjeni uradi bodo preiskavali zemljo po občinah in velja zanje pravilo, da izvedejo na vsakem hektarju enotno obdelanega kosa zemlje vsaj eno preiskavo. Namen tega dela je, da se doženejo lastnosti kmetijske zemlje in v slučajih pomanjkanja važnih sestavnih delov (kalija, fosforja i. dr.) odredi odpomoč.

Skrbeli bomo za dober pridelek krme. Svetujejo, naj namesto čiste detelje sejemo deteljno mešanico, ki se pri nas dobro obnese. Ponekod bodo letos zasejali več lucerne in strokovnjaki svetujejo tudi tod mešanico s travnim semenom. Tudi priporočajo, naj sejemo med žito grahorco, grah i. dr. metuljčnice. Zadostuje par kg semena in pridelali smo nov pridelek, donos žita pa se nikakor ni zmanjšal.

Z. d. R.

Zgodnja paša zahteva našo posebno skrb. V prvo naj bo paša kratka, da se živina privadi vremenu in mrazu. Na zeleno krmo naj preide polahno, da ne nastanejo prebavne motnje. Zato krmimo živino pred pašo s starim senom ali ovseno slamo, ki dobro dopolnjujeta zelenje. Za boljši tek imejmo pripravljeno živinsko sol, ilovico in fosfor-apno v obliki leka.

Letos bomo s košnjo pravočasno začeli. Vsaka zakasnitev nam je v škodo. Stara trava oleseni in je manjvredna, ker vsebuje manj beljakovine. Vrhutega se zapozni košnja otave, škodljivi plevelj pa se bujno razprede po vsem travniku. Pravočasno spravljena krma pa je sočna in hranilna.

Belosive pikice pred vzletiščem čebelnih panjev so znamenje, da zahajajo k čebelam v vas miši in senice. Čebelar naj bo nanje pozoren in naj nastavlja pasti in nitkaste mreže, sicer bo po nastali škodi svojo nepazljivost še bridko obžaloval. Tudi zeleni kljunač je rad v gosteh pri čebelnjaku in so ga čebele le malo vesele.

Celovški živinski trg v prvi polovici aprila. Voli A 87—91, B 83, Biki A 81, B 73, krave A 85, B 74—77, C 55—65, D 44—46, telice A 87, B 74—77 pf za kg žive teže; svinje nad 150 kg 117, od 135 do 149.5 kg 115, od 120 do 134.5 kg 113, od 90 do 119.5 kg 109, od 80 do 89.5 kg 99, pod 60 kg 99 pf za kg žive teže; špeharice 115, teleta 120 do 140 pf za kg.

Cene vprežnih volov. Določene so sledeče cene za vprežne vole: mlajše živali pred izpadom zadnjega mlečnega zoba 92 RM za 100 kg, starejše 86 mark. Cene so veljavne za prodajo na kmetiji. Prvovrstno govedo pincgavske ali rumene pasme se prodaja po 4 RM dražje, v vožnji neizvežbana živina in živina z napakami se prodaja po 10 mark na 100 kg cenejše. Kdor prodaja na dom ali trg, sme zahtevati 4 RM na 100 kg več.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Med severnjaki.

(Nadaljevanje in konec.)

Škodljivec družbe je tisti, ki si ne more ničesar pridobiti; osebe, ki ne morejo več delati ali pa so sploh brez koristi, kar odstranijo. Po njih nazorih to ni nobena grozovitost. Tako osrednji Eskimi priletne starše ubijejo, slabiče in neozdravljeno bolne obesijo ali pa jih v kaki koči same prepustijo usodi. Če na potovanju pritisne lakota, pustijo stare ljudi in ženske zadaj; če imajo nato srečo na lovu, se pa zopet povrnejo k njim. Samomor pri njih ni redka stvar, detomor je bil pri vseh Eskimih v navadi. Na dvojčke so gledali s praznovernim strahom, eden dvojčkov je bil zapisan smrti.

Na prav takih nazorih temelji tudi pravosodstvo. Sodijo tistega, ki jim je škodoval. Vsak, ki je trpel škodo, si mora sam pomagati. Za umor velja krvna osveta: vsa družina mora maščevati svojega umorjenega člana. Včasih pa s krvno osveto tudi nekoliko prenehajo kakor na primer Eskimi, kjer sme morivec obiskati družino umorjenega in ostati cele mesece tam. Tam je nedotakljiv, razen če se svojci maščujejo na lovu ali pa iz zasede. Prav tako je dvoboj predstavljal en način kazni. Z dvobojem se je maščeval lahko umor, bil pa je tudi kazen za prepire in žalitve. Premaganega ubijalca so umorili ali pa tudi samo pretepli z bičem. V zadnjem slučaju je moral skrbeti za potomce ubitega. Dvobojno orožje sta predstavljala lok in pušica, Grenlandci pa se dvobojujejo s pesmicami-žaljivkami.

Če je žena nezvesta in ima rajši drugega, se jim zdi to večinoma le oškodovanje premoženja. Zato prepustijo ženo tekmecu proti odškodnini. Tatvina splošno ni kazniva, ako okradejo tujca, pri nekaterih je v tem slučaju celo častna. Tatvina v območju lastnega plemena je kazniva. Tata so za kazen pretepli, zelo ostra pa je bila kazen, če so ga vdrugič zasačili pri tatvini.

Kot pravni pripomoček uporabljajo tudi severnjaki večkrat prisego. Čučki kličejo sonce na pomoč. Tunguz zabode na videz nož v smeri proti soncu in govori: „Če sem kriv, naj mi pošlje sonce bolezni v creva, ki naj razsajajo tam kakor ta nož". Težja je bila poprej prisega na sveti gori: „Če sem kriv, naj umrjem ali izgubim otroke in živino in nikdar naj z uspehom ne lovim in ribarim." Najresnejše pa je bilo takrat, če je obtoženec pil kri nabodenega, sežganega ali zavrženega psa in govoril tele besede: „Kakor gotovo pijem to kri, tako gotovo govorim resnico; če lažem, naj poginem, pogorim in se posušim kakor ta pes". Poleg sonca prisegajo Jakuti tudi na medveda, ki naj krivoprisežnika raztrga. Ostjaki so položili pred onega, ki je prisegal, medvedjo kožo s sekiro in koščkom kruha in govoriti je moral: „Če prisežem po krivem, naj me medved raztrga, sekira ubije in kruh zaduši".

Po Byhanu V. Š.

Svojega očeta je po nesrečnem naključju ustrelil 19 letni Stjepan Lukič iz vasi Rešetari pri Slavonskem Brodu. Fant je prišel vesel in razposajen domov in pričel očetu razkazovati svoj novi samokres. Pri tem pa se je orožje sprožilo in krogla je zadela očeta v glavo. Ko je sin videl očeta vsega v krvi, si je hotel vzeti življenje, pa so mu domači to namero še pravočasno preprečili.

Sadjarstvo v številkah. Izmed vseh sadnih dreves je na svetu največ jablan in sicer 39 odstotkov, sliv in češpelj je 29%, breskev 14%, hrušk 10%, češenj 6%, marelic pa 2 odstotka. Največ jablan raste v USA, nato v Nemčiji. Podnebne razmere v Evropi za jablane pa so najbolj ugodne v Jugoslaviji, kjer da vsako drevo povprečno na leto 32 kil jabolk, v naši državi pa 20 kil. Največ sliv in češpelj raste v Jugoslaviji in Romuniji. Tam tudi najbolje obrode. Češenj raste največ v naši državi, breskev pa v Kaliforniji in v Italiji.

Kako spleta pajek svojo mrežo? Prirodoslovci, ki opazujejo živali, pravijo, da je spretnost naših pajkov čudovita. Pajčevina leze zelo hitro iz pajkovega telesa iz mnogih luknjic, tako drobnih, da jih s prostim očesom ne vidimo. Iz teh luknjic pridejo tanke nitke, ki se zunaj telesa združijo v nitko. Sto takih nitk bi dale komaj debelost našega lasu. Konec te nitke pritrdi pajek na vejico, na list ali koščck lesa. Ko je nitka pritrjena, se pajek spušča navzdol po zraku. Za njim se spleta nitka, ki se daljša in ga drži, da ne pade na tla. Pravimo, da pajek prede pajčevino. Ko doseže pajek novo vejo ali list, pritrdi spet nitko nanjo, steče po napeti nitki nazaj in obenem spleta novo nitko. Tako pritrjuje nitko za nitko, dokler ni mreža gotova. Vse nitke se združijo v sredi mreže. Pajek spleta mrežo zelo hitro. V pičli uri je gotova. In vse te nitke so prišle iz njegovega telesa. Pa močne so te nitke. Veter jih ne more raztrgati in tudi dež jih ne uniči. Pajek spleta mrežo, da z njo lovi mušice in druge drobne živali. A te živalce bi ušle, če bi bile nitke te mreže takšne, kot so navadne nitke. Zato pokrije pajek svojo mrežo z neko lepljivo tekočino, ki prilepi mušice na mrežo. Tega lepila ne vidimo s prostim očesom. Ali skozi povečevalno steklo izgleda kot drobne kapljice, posejane po vsej mreži.

Selma Lagerlöf, velika švedska pisateljica in umetnica svetovnega slovesa, je umrla letos. Tekom dolgega življenja — 82 let — je ustvarila lepo vrsto pripovednih umetnin, ki so si takoj osvojile čitateljstvo po vsem svetu in ji pridobile tudi Nobelovo nagrado. Selma Lagerlöf je imela težko življenje — hroma noga jo je že iz mladega položila v posteljo; pozneje se je sicer okrepila toliko, da je za silo hodila, si služila kruh — bila je učiteljica nekaj let — in tudi mnogo potovala. Težka osebna usoda je nedvomno vplivala na duha. Čim bolj se je odmikala izživljanju lastne osebnosti, tem rahlejše so postajale njene vezi z resničnim zunanjim življenjem in tem globlje in pestrejše so postajale zgradbe njenega čustva in domišljije. Pero Selme Lagerlöf je pisalo dela s čudovito lepoto, izpovedovalo skrivnosti življenja in prižigalo luč ljubezni, bratstva in sočustva. Tajna njenega pisateljskega uspeha je v globokem odkrivanju človeškega srca, zlasti srca švedskega naroda. Vendar so vse njene stvaritve tako občečloveške, da so postale duhovna dobrina slehernega naroda.

Addis Abeba najlepše afriško mesto. Rimski listi poročajo o hitrem napredku glavnega mesta italijanske vzhodne Afrike, Addis-Abebe, ki je bilo nekoč umazana abesinska vas med lepimi zelenimi travniki. Pritok Italijanov v mesto stalno narašča. Po zadnjem štetju izkazuje mesto že 40.000 Italijanov, ki so se tja priselili z Apeninskega polotoka. Addis Abeba je danes najlepše afriško naselbina in se lahko kosa že z marsikaterim evropskim mestom.

Teden snage na kmetih. Po bolgarskih vaseh bodo sedaj na pomlad prvič priredili teden snaženja. Zdravniki, babice, učitelji bodo nadzirali in dajali navodila pri čiščenju gospodarskih in stanovanjskih prostorov.

Obseg Sovjetske Rusije. Koncem marca letošnjega leta je bila avtonomna karelska sovjetska republika, ki je do tedaj bila del ruske federacije, spremenjena v sestavni člen sovjetske zveze. Istočasno je tej novi zvezni državi bilo dodeljeno ozemlje, ki ga je Rusija v moskovskem miru 12. marca letos dobila od Finske. Poslej sestoji sovjetska zveza iz 12 zveznih držav, ki obsegajo skupno 21,399.500 kvadratnih kilometrov in imajo 182 milijonov prebivalcev.

Pašičeva. Veliki državnik Nikola Pašič je bil znan po svojih duhovitih odgovorih. Nekoč se je peljal mimo kaznilnice v Nišu. Njegov spremljevalec, po poklicu profesor, reče Pašiču: „Kako imenitna zgradba, ta kaznilnica! Vi ministri in politiki v skupščini vedno raje glasujete za kredite za kaznilnice kot pa za šole." — Pašič: „Hm, veš, prijatelj, mi politiki se v kaznilnico še vedno lahko povrnemo, v šolo pa nič več."

Zelena veja. — Dva zaljubljenca, France in Metka, se sprehajata med drevjem. Metka se navdušuje ob cvetju in veselo vzklikne, ko opazi ptička, zibajoča se in žvrgoleča na vejici. Nato France: „Njima je lahko, ko pa sedita na zeleni vejici!"

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.

„Koroški Slovenec" je vaše glasilo! Varujte njegovo čast, ki je vaša čast!